

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL L. B., G. B. IR AB SEB BANKO GINČO NAGRINĖJIMO**

2016 m. kovo 30 d. Nr. 242-103
Vilnius

Lietuvos bankas gavo L. B. (L. B.), atstovaujančios savo ir sutuoktinio G. B. (G. B.) interesams, (toliau – abu kartu vadinami pareiškėjais, o kiekvienas atskirai – pareiškėju) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjų ir AB SEB banko (toliau – bankas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2007 m. lapkričio 29 d. pareiškėjas, atstovaujamas pareiškėjos, su banku sudarė kredito sutartį (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Sutartis), kuria pareiškėjui suteiktas kreditas kreditams (*duomenys neskelbtini*) ir (*duomenys neskelbtini*) refinansuoti, sumokėti už darbus, nurodytus būsto statybos sąmatoje, ir už statybines medžiagas (Sutarties Specialiosios dalies 2 punktą). Sutarties Specialiosios dalies 5.5 papunktyje šalys susitarė, kad iki visos kredito sumos išmokėjimo bus taikomas linijinis, o išmokėjus visą kredito sumą – anuitetų kredito grąžinimo metodas.

2011 m. rugsėjo 21 d. pareiškėjai su banku sudarė susitarimą dėl Sutarties sąlygų pakeitimo Nr. 3 (toliau – Susitarimas Nr. 3). Susitarimas Nr. 3 sudarytas atsižvelgiant į tai, kad: *i*) Sutartis sudaryta pareiškėjui esant santuokoje ir vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 3.109 straipsniu prievolė pagal šią Sutartį yra laikoma solidaria sutuoktinių prievole ir vykdoma iš bendro sutuoktinių turto, todėl pareiškėja įstoja į prievolę bankui pagal Sutartį kaip solidarūs bendraskolis; *ii*) susitarimo pasirašymo dieną pagal Sutartį uždelsta grąžinti kredito dalis yra 1 207,15 Eur, sukauptos ir nesumokėtos palūkanos – 9 823,77 Eur, delspinigiai – 2 109,15 Eur; *iii*) susitarimo pasirašymo dieną pagal pareiškėjo *Visa Classic* (kredito) kortelės (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Kredito kortelė) sutartį panaudota kredito limitas yra 7 257,83 Lt. Susitarimu Nr. 3 šalys, be kita ko, susitarė, kad pareiškėjams suteikiama papildoma kredito dalis, skirta pagal sutartį uždelstai grąžinti kredito daliai, sukauptoms ir nesumokėtoms palūkanoms sumokėti ir panaudotam kredito limitui Kredito kortelės sąskaitoje refinansuoti (toliau – Papildomas kreditas). Šalys taip pat sutarė pakeisti Sutarties Specialiosios dalies 5.5 papunktį ir nustatė anuitetų kredito grąžinimo metodą. Be to, pakeisdamos Sutarties Specialiosios dalies 8.3 papunktį, šalys susitarė, kad viena iš Papildomo kredito mokėjimo pareiškėjams sąlygų yra tai, kad pareiškėjai sumoka pagal Sutartį priskaičiuotus delspinigius.

Kreipimesi į Lietuvos banką dėl ginčo nagrinėjimo pareiškėja nurodo, kad, gavusi 2015 m. birželio 15 d. banko raštą dėl Sutarties sąlygų nevykdymo, kreipėsi teisinės pagalbos atsakymui parengti. Analizuojant dokumentus buvo pastebėta, kad bankas beveik trejus metus neteisingai taikė kredito grąžinimo metodą. 2015 m. liepos 13 d. raštu pareiškėja kreipėsi į banką nurodydama, kad bankui nepagrįstai taikius linijinį kredito grąžinimo metodą pareiškėjai turėjo mokėti didesnes įmokas, nei būtų turėję mokėti jas skaičiuojant pagal anuitetų metodą, kaip buvo numatyta Sutartyje, ir dėl to pareiškėjai laikinai prarado finansinį stabilumą.

2015 m. rugpjūčio 6 d. raštu bankas pareiškėjams atsakė, kad pagal Sutartį linijinis kredito grąžinimo metodas į anuitetų turėjo būti pakeistas nuo 2008 m. gruodžio 28 d., tačiau nebuvo pakeistas dėl techninės klaidos. Bankas nurodė, kad klaida buvo ištaisyta 2011 m. spalio 7 d.

2015 m. spalio 15 d. pareiškėjai pateikė bankui pretenziją, kurioje nurodė, kad dėl minėtos banko klaidos pareiškėjai patyrė šiuos nuostolius: banko neteisėtai skaičiuoti delspinigiai, pareiškėjų sumokėti Sutarties pakeitimo mokesčiai, pareiškėjų sumokėtos palūkanos už Papildomą kreditą, skirtą banko neteisėtai apskaičiuotoms sumoms refinansuoti, permokėtos palūkanos dėl netinkamai įvertintos pareiškėjų rizikos kategorijos ir patirta neturtinė žala. 2015 m. lapkričio 30 d. raštu bankas pareiškėjams atsakė, kad jų pretenzijoje pateikti reikalavimai dėl tiesioginių nuostolių ir neturtinės žalos atlyginimo, banko nuomone, yra nepagrįsti.

Pareiškėjai, nesutikdami su banko pateiktu atsakymu, kreipėsi į Lietuvos banką dėl ginčo nagrinėjimo ne teismo tvarka. Pareiškėjai prašo rekomenduoti bankui atlyginti pareiškėjams šiuos nuostolius: 2 109,15 Eur neteisėtai apskaičiuotus delspinigius, 289,62 Eur sumokėtus Sutarties pakeitimo mokesčius, 2 637,29 Eur sumokėtas palūkanas už Papildomą kreditą, 24 000,00 Eur permokėtas palūkanas dėl netinkamo pareiškėjų rizikos kategorijos įvertinimo ir 10 000 Eur neturtinės žalos (iš viso 39 036,06 Eur). Taip pat pareiškėjai prašo rekomenduoti bankui pakeisti pareiškėjams taikomą (E) rizikos kategoriją į A(86) ir atsižvelgiant į tai pakartotinai apsvarstyti jiems taikomą palūkanų normą.

Atsiliepime į pareiškėjų kreipimąsi bankas nurodė, kad pareiškėjų reikalavimai yra nepagrįsti ir netenkintini. Bankas neneigia, kad nuo 2008 m. gruodžio 28 d. iki 2011 m. spalio 7 d. (toliau – ginčo laikotarpis) nepakeitė iš linijinio į anuitetų kredito grąžinimo metodo, kaip buvo numatyta Sutartyje, tačiau pažymi, kad tokia situacija yra ekonomiškai naudingesnė pareiškėjams, nes jie grąžino bankui daugiau kredito ir sumokėjo mažiau palūkanų, nei būtų grąžinę kredito ir sumokėję palūkanų tuo atveju, jei ginčo laikotarpiu būtų taikomas anuitetų metodas. Bankas sutinka, kad ginčo laikotarpiu pareiškėjai mokėjo didesnes įmokas, nei būtų reikėję mokėti taikant anuitetų kredito grąžinimo metodą, tačiau atkreipia dėmesį, kad net ir taikant sutartyje numatytą kredito grąžinimo metodą pareiškėjai būtų vėlavę mokėti įmokas. Bankas pažymi, kad pareiškėjai nereikšė pretenzijų bankui dėl kredito grąžinimo metodo taikymo, o tai reiškia, kad taikomas metodas jiems tiko ir buvo priimtinas. Pasak banko, poreikis pakartotinai restruktūrizuoti kreditą pareiškėjams būtų kilęs nepaisant to, koks mokėjimo metodas būtų taikomas, be to, pati pareiškėja prašymuose bankui yra nurodžiusi, kad pareiškėjų finansinės būklės pablogėjimą lėmė pareiškėjo darbo užmokesčio sumažėjimas ir asmeninės išlaidos. Pareiškėjams nustatytą palūkanų normos dydį bankas yra pagrindęs civilinėje byloje Nr. 2-1308-991/2015, kurioje teismo sprendimas yra įsiteisėjęs. Minėtoje byloje taip pat paneigti pareiškėjų argumentai, kad Papildomo kredito lėšomis buvo refinansuoti neteisėtai apskaičiuoti delspinigiai. Bankas atkreipia dėmesį, kad visi Sutarties pakeitimai buvo sudaryti pareiškėjų pasirašytų kreditų paraiškų ir pateiktų prašymų pagrindu, laisva valia pasirašant Sutarties pakeitimus, todėl pareiškėjų sumokėti Sutarties pakeitimo mokesčiai nelaikytini jų patirtais nuostoliais.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 (2016 m. sausio 28 d. redakcija) patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių (toliau – Taisyklės) 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių pateiktus paaiškinimus ir įrodymus darytina išvada, kad šalių ginčas yra kilęs dėl banko civilinės atsakomybės ginčo laikotarpiu taikant kitą, nei nustatytas Sutartyje, kredito grąžinimo metodą ir prievolės atlyginti pareiškėjams jų nurodomus nuostolius.

Dėl civilinės atsakomybės taikymo sąlygų

Vadovaujantis CK 6.245 straipsnyje įtvirtinta civilinės atsakomybės samprata, viena iš civilinės atsakomybės rūšių – sutartinė atsakomybė, yra suprantama kaip turtinė prievolė, kuri atsiranda dėl to, kad neįvykdoma ar netinkamai įvykdoma sutartis, kurios viena šalis turi teisę

reikalauti nuostolių atlyginimo ar netesybų (sumokėti baudą, delspinigius), o kita šalis privalo atlyginti dėl sutarties neįvykdymo ar netinkamo įvykdymo padarytus nuostolius arba sumokėti netesybas (baudą, delspinigius) (CK 6.245 straipsnio 3 dalis).

Civilinei atsakomybei taikyti turi būti nustatytos visos šios sąlygos: sutarties šalies neteisėti veiksmai, dėl to atsiradę kitos sutarties šalies nuostoliai ir priežastinis jų ryšys.

Vadovaujantis CK 6.246 straipsnio 1 dalimi, civilinė atsakomybė atsiranda neįvykdžius įstatymuose ar sutartyje nustatytos pareigos (neteisėtas neveikimas) arba atlikus veiksmus, kuriuos įstatymai ar sutartis draudžia atlikti (neteisėtas veikimas), arba pažeidus bendro pobūdžio pareigą elgtis atidžiai ir rūpestingai.

Pažymėtina, kad teisės aktai nereglamentuoja, koks kredito grąžinimo metodas turi būti nustatytas kredito sutartyje, taip pat teisės aktuose nėra įtvirtinti linijinio ar anuitetų kredito grąžinimo metodų sąvokų apibrėžimai. Vadovaujantis CK 6.156 straipsnyje įtvirtintu sutarties laisvės principu, kredito grąžinimo būdas, kaip ir daugelis kitų sutarties sąlygų, nustatomas šalių sudarytoje individualioje kredito sutartyje.

Kaip minėta, nagrinėjamu atveju šalys Sutartyje susitarė, kad iki visos kredito sumos išmokėjimo taikomas linijinis, o išmokėjus visą kredito sumą – anuitetų kredito grąžinimo metodas (Sutarties Specialiosios dalies 5.5 papunktis). Minėti metodai paaiškinti Sutarties Bendrosios dalies 1 punkte:

a) „*linijinis metodas – Specialiosios dalies 5.5 punkte nurodytas kredito grąžinimo ir palūkanų mokėjimo metodas, pagal kurį mokėjimo dienomis kreditas grąžinamas Bankui lygiomis dalimis ir sumokamos palūkanos, apskaičiuojamos nuo negrąžinto kredito sumos pagal kalendorinių dienų, per kurias buvo naudojamas kreditu, skaičių*“;

b) „*anuitetų metodas – Specialiosios dalies 5.5 punkte nurodytas kredito grąžinimo ir palūkanų mokėjimo metodas, pagal kurį mokėjimo dienomis Bankui sumokamos lygios įmokos, kurias sudaro grąžintina kredito dalis ir apskaičiuotų palūkanų dalis. Apskaičiuojant palūkanas šiuo metodu, laikoma, kad mėnesyje yra 30 (trisdešimt) dienų.*“

Nagrinėjamu atveju tarp šalių nėra ginčo dėl Sutarties Specialiosios dalies 5.5 papunkčio nuostatų aiškinimo ir dėl to, kad ginčo laikotarpiu bankas taikė kitą, nei šalių sutartas, kredito grąžinimo metodą. Bankas atsiliepime į pareiškėjų kreipimąsi taip pat nurodo, kad visa Sutartyje numatyta kredito suma pareiškėjams buvo išmokėta 2008 m. gruodžio 2 d., todėl, vadovaujantis Sutarties Specialiosios dalies 5.5 papunkčiu, kredito grąžinimo metodas turėjo būti pakeistas iš linijinio į anuitetų nuo artimiausios mėnesio įmokos mokėjimo dienos, t. y. nuo 2008 m. gruodžio 28 d., tačiau tai nebuvo atlikta. Kaip nurodo bankas, linijinis metodas į anuitetų kredito grąžinimo metodą banko sistemoje buvo pakeistas 2011 m. spalio 7 d., pasirašius Susitarimą Nr. 3. Taigi, bankas pripažįsta, kad ginčo laikotarpiu netinkamai vykdė Sutarties sąlygas dėl kredito grąžinimo metodo taikymo, todėl banko veiksmai, t. y. Sutartyje nustatytu metu nepakeistas kredito grąžinimo metodas, laikytini neteisėtais.

Pažymėtina, kad teismų praktikoje laikomasi pozicijos, jog „*taikant civilinę atsakomybę atlyginami tik tie nuostoliai, kurie susiję priežastiniu ryšiu su tam tikrais skolininko veiksmais (CK 6.247 straipsnis). Tiesioginė (reali) žala paprastai yra neteisėtų veiksmų tiesioginis rezultatas, kuris atsiranda iš karto, tiesiogiai veikiant tam tikrą objektą.*“¹ Be to, tam, kad neteisėtus veiksmus atlikusiai sutarties šaliai būtų taikoma civilinė atsakomybė, turi būti nustatytas tiek žalos padarymo faktas, tiek padarytos žalos dydis. Rungimosi civiliniame procese principas lemia tai, kad įrodinėjimo pareiga ir pagrindinis vaidmuo įrodinėjant tenka įrodinėjamų aplinkybių nustatymu suinteresuotoms šalims.² Nagrinėjamu atveju suinteresuota šalimi laikytini pareiškėjai, todėl pirmiausia jiems tenka pareiga įrodyti banko civilinės atsakomybės taikymo sąlygų egzistavimą, įskaitant pareiškėjų patirtos žalos faktą. Todėl toliau atskirai vertinamos aplinkybės dėl visų

¹ Žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2015 m. rugpjūčio 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-456-684/2015.

² Žr. pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2015 m. balandžio 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-220-916/2015.

pareiškėjų prašomų atlyginti nuostolių, vertinant ar pareiškėjai įrodė banko neteisėtais veiksmais jiems padarytos žalos faktą ir patirtos žalos dydį.

Dėl neteisėtai apskaičiuotų delspinigių

Pareiškėjai nurodo, kad viena iš jų laikinų finansinių sunkumų priežasčių – dėl banko kaltės beveik trejus metus taikytas pareiškėjams nepriimtinas kredito gražinimo metodas. Ginčo laikotarpiu pareiškėjams neišgalint bankui sumokėti ne Sutartyje nustatytu būdu banko apskaičiuotų įmokų, pareiškėjams buvo skaičiuojami delspinigiai. Susitarime Nr. 3 konstatuota, kad pareiškėjams 2011 m. rugsėjo 29 d. buvo priskaičiuota 2 109,15 Eur delspinigių. Pareiškėjai nurodo, kad šie delspinigiai yra jų patirti nuostoliai, kuriuos bankas turėtų atlyginti.

Bankas su pareiškėjų reikalavimu nesutinka ir teigia, kad taikant anuitetų kredito gražinimo metodą pareiškėjų mėnesinė įmoka būtų buvusi vidutiniškai 435,50 Eur mažesnė, nei bankas skaičiavo pagal linijinį kredito gražinimo metodą, tačiau banko pateiktas skolos šifravimas nuo 2008 m. su vėlavimais dienomis patvirtina, kad net ir taikant anuitetų metodą pareiškėjų faktiškai mokėtos įmokos tam tikrais atvejais būtų buvusios per mažos ir pareiškėjams vis tiek būtų kilusi prievolė mokėti delspinigius.

Atkreiptinas dėmesys, kad Sutarties Bendrosios dalies 4.5 ir 4.6 papunkčiuose pareiškėjai įsipareigojo už kiekvieną uždelstą gražinti kredito dalį ir sumokėti palūkanas dieną mokėti bankui šiuose Sutarties punktuose nurodyto dydžio delspinigius. Todėl pareiškėjai, savo patirtais nuostoliais laikydami visus ginčo laikotarpiu jiems priskaičiuotus ir sumokėtus delspinigius, vadovaujantis rungtimosi principu (Taisyklių 45 punktas), privalo įrodyti jų realiai patirtų nuostolių faktą.

Iš banko pateikto pareiškėjų skolos šifravimo nuo 2008 m. su vėlavimais dienomis matyti, kad ginčo laikotarpiu pareiškėjai vėlavo mokėti banko apskaičiuotas įmokas ir dėl to bankas pareiškėjams skaičiavo delspinigius. Be to, įvertinus pareiškėjų ginčo laikotarpiu faktiškai mokėtas įmokas darytina išvada, kad tam tikrais atvejais šios įmokos būtų mokamos pavėluotai ar mažesnės, nei apskaičiuotos taikant Sutartyje nustatytą anuitetų metodą. Pavyzdžiui, kaip matyti iš pareiškėjų skolos šifravimo, 2010 m. lapkričio ir gruodžio mėnesiais pareiškėjai neatliko jokių mokėjimų, todėl akivaizdu, kad būtų delse sumokėti bet kuriuo metodu apskaičiuotą įmoką. Kadangi nėra duomenų, kad taikant Sutartyje nustatytą kredito gražinimo metodą pareiškėjai būtų tinkamai vykdę savo prievolę gražinti bankui kredito dalis ir mokėti palūkanas, Lietuvos bankas neturi pagrindo spręsti, kad visi Susitarime Nr. 3 nurodyti ir banko ginčo laikotarpiu priskaičiuoti delspinigiai laikytini pareiškėjų patirtais nuostoliais.

Kita vertus, svarbu atsižvelgti į tai, kad delspinigiai skaičiuotini nuo pradelstos sumokėti sumos (Sutarties Bendrosios dalies 4.5 ir 4.6 papunkčiai). Tarp šalių nėra ginčo dėl to, kad taikant Sutartyje nustatytą anuitetų kredito gražinimo metodą pareiškėjams ginčo laikotarpiu būtų reikėję mokėti mažesnes įmokas, nei buvo skaičiuojamos. Todėl vadovaujantis minėtomis Sutarties nuostatomis darytina išvada, kad pareiškėjai turėjo prievolę mokėti bankui delspinigius už kiekvieną uždelstą gražinti kredito dalį ar sumokėti palūkanas dieną, tačiau skaičiuojant, kokią įmokos dalį pareiškėjai delsia sumokėti, pareiškėjų faktiškai sumokėtos įmokos turėtų būti lyginamos su anuitetų būdu apskaičiuotų įmokų dydžiu.

Kadangi netinkamą kredito gražinimo metodą taikė bankas ir dėl to pareiškėjams buvo apskaičiuota daugiau delspinigių, nei būtų priskaičiuota taikant šalių sutartą metodą, darytina išvada, kad tarp pareiškėjų nuostolių – permokėtų delspinigių, ir banko neteisėtų veiksmų yra priežastinis ryšys. Todėl pareiškėjų patirtais ir banko atlygintiniais nuostoliais laikytina ginčo laikotarpiu pareiškėjų permokėta delspinigių suma. Lietuvos banko vertinimu, atsižvelgiant į minėtas aplinkybes darytina išvada, kad pareiškėjams atlygintinų nuostolių suma yra lygi ginčo laikotarpiu taikant linijinį metodą apskaičiuotų (pareiškėjų sumokėtų) delspinigių ir delspinigių, kurie turėtų būti apskaičiuoti uždelstų mokėti įmokų dydį vertinant pagal pareiškėjų faktines įmokas ginčo laikotarpiu ir įmokas, kurios turėjo būti mokamos taikant anuitetų kredito gražinimo metodą, skirtumui.

Dėl sutarties pakeitimo mokesčių

Pareiškėjai nurodo, kad dėl jiems nepriimtino kredito grąžinimo metodo taikymo pareiškėjai privalėjo pasirašyti tris susitarimus dėl Sutarties pakeitimo (2009 m. rugsėjo 3 d. susitarimas Nr. 1, 2010 m. spalio 28 d. susitarimas Nr. 2 ir Susitarimas Nr. 3). Pareiškėjai nurodo, kad už šiuos susitarimus dėl Sutarties pakeitimo jie iš viso sumokėjo 289,62 Eur ir šią sumą laiko savo patirtais nuostoliais.

Bankas su pareiškėjų reikalavimu nesutinka ir teigia, kad, pagal Sutarties Bendrosios dalies 4.15 papunktį, pareiškėjai įsipareigojo sumokėti bankui mokestį už Sutarties sąlygų pakeitimą pagal šių sąlygų pakeitimo dieną galiojančius banko paslaugų ir operacijų įkainius, jei Sutarties sąlygos keičiamos pareiškėjų prašymu. Bankas nurodo, kad visi Sutarties pakeitimai buvo sudaryti pareiškėjų pasirašytų kredito paraiškų ir pateiktų prašymų pagrindu, laisva valia šalims pasirašant atitinkamus Sutarties pakeitimus, siekiant sudaryti sąlygas pareiškėjams tinkamai vykdyti prisiimtus įsipareigojimus pagal Sutartį ir išvengti neigiamų teisinių pasekmių dėl Sutarties sąlygų nevykdymo ar netinkamo vykdymo.

Nagrinėjamu atveju svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad, vadovaujantis CK 6.200 straipsnyje įtvirtintais sutarties vykdymo principais, sutartį šalys privalo vykdyti tinkamai ir sąžiningai, be to, šalys privalo bendradarbiauti (CK 6.200 straipsnio 1 ir 2 dalys). Lietuvos bankui ginčo šalių pateikti duomenys ir dokumentai nesudaro pagrindo spręsti, kad susitarimus dėl Sutarties pakeitimų būtų inicijavęs bankas ar kad pareiškėjų prašymus pakeisti Sutartį sąlygotų išimtinai banko klaidingai taikytas kredito grąžinimo metodas. Kaip matyti iš Lietuvos bankui pateiktų duomenų, pareiškėjai iki 2015 m. liepos mėn. nereiškė bankui pretenzijų dėl netinkamo Sutarties Specialiosios dalies 5.5 papunkčio sąlygų vykdymo. Be to, kaip nurodyta pareiškėjų prašymuose bankui, pareiškėjų finansinės būklės pablogėjimą lėmė sumažėjusios pareiškėjo pajamos, išlaidos už elektros įvedimą, investicijos pareiškėjui siekiant pasikeisti darbui būtinus dokumentus ir kt.

Kaip jau buvo nurodyta, banko neteisėti veiksmai ginčo laikotarpiu taikant linijinį kredito grąžinimo metodą lėmė neteisingą delspinigių skaičiavimą ir pareiškėjų permokėti delspinigiai laikytini jų nuostoliais. Kita vertus, tai, kad bankas netinkamai skaičiavo delspinigius *per se* nereiškia, kad visos kitos pareiškėjų bankui ginčo laikotarpiu mokėtos sumos yra apskaičiuotos neteisėtai ir laikytinos pareiškėjų nuostoliais. Minėta, kad patirtų nuostolių faktą ir dydį turi įrodyti pareiškėjai. Tačiau Lietuvos bankui nėra pateikta jokių duomenų, kurie patvirtintų, kad ginčo laikotarpiu mokėdami anuitetų būdu apskaičiuotas įmokas pareiškėjai nebūtų teikę prašymų keisti Sutarties sąlygas ar jų finansinė padėtis nebūtų tiek pablogėjusi, kad pareiškėjai nebegalėtų tinkamai vykdyti Sutarties.

Kaip minėta, vadovaujantis Taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi principo. Pareiškėjams neįrodžius, kad bankas neteisėtai apskaičiavo Sutarties pakeitimo mokesčius arba šiuos pakeitimus išimtinai sąlygojo tai, kad bankas netinkamai vykdė Sutarties Specialiosios dalies 5.5 papunkčio nuostatus, nėra pagrindo išvadai, kad pareiškėjai patyrė 289,62 Eur nuostolius dėl Sutarties pakeitimų. Atitinkamai nėra pagrindo išvadai, kad pareiškėjų sumokėti Sutarties pakeitimų mokesčiai laikytini banko atlygintiniais pareiškėjų nuostoliais.

Dėl palūkanų už papildomai suteiktą kreditą

Pareiškėjai prašo rekomenduoti bankui atlyginti jiems 2 637,29 Eur nuostolius, kuriuos pareiškėjai patyrė mokėdami palūkanas už Papildomą kreditą. Pareiškėjai nurodo, kad Susitarimu Nr. 3 Papildomas kreditas jiems buvo suteiktas neteisėtai apskaičiuotoms sumoms refinansuoti.

Bankas, nesutikdamas su pareiškėjų reikalavimu, nurodo, kad poreikis suteikti Papildomą kreditą pareiškėjams būtų iškilęs nepaisant to, koks mokėjimo metodas būtų taikomas, nes pareiškėjai bankui yra nurodę, kad jų finansinės būklės pablogėjimą ir skolų susidarymą lėmė su pajamų sumažėjimu ir asmeninių išlaidų padidėjimu susijusios aplinkybės.

Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad, kaip nurodyta Susitarimo Nr. 3 preambulėje, Papildomas kreditas pareiškėjams buvo suteiktas atsižvelgiant į tai, kad susitarimo pasirašymo dieną pagal Sutartį pareiškėjai buvo uždelsę grąžinti 1 207,15 Eur kredito dalį, sumokėti 9 823,77 Eur

sukauptas palūkanas, 2 109,15 Eur delspinigius ir gražinti pagal Kredito kortelės sutartį panaudotą 7 257,83 Lt kredito limitą dalį. Susitarimu Nr. 3, pakeisdamos Sutarties Specialiosios dalies 6.1 ir 6.2 papunkčių nuostatas, šalys taip pat susitarė, kad Papildomam kreditui taikomos kintamosios palūkanos, nustatant 5,05 proc. maržą ir LIBOR kintamą palūkanų dalį.

Pažymėtina, kad teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią (CK 6.189 straipsnio 1 dalis). Lietuvos bankas neturi duomenų, kurie leistų spręsti, kad Susitarimo Nr. 3 sudarymą lėmė išimtinai banko neteisėti veiksmai, t. y. ginčo laikotarpiu taikytas linijinis kredito gražinimo metodas. Todėl Lietuvos bankas neturi pagrindo kvestionuoti šalių susitarimo dėl palūkanų už Papildomą kreditą dydžio ir mokėjimo.

Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad Susitarimu Nr. 3, pakeisdami Sutarties Specialiosios dalies 8.3 papunktį, bankas ir pareiškėjai sutarė, jog viena iš Papildomo kredito išmokėjimo pareiškėjams sąlygų yra tai, kad pareiškėjai sumoka pagal Sutartį priskaičiuotus delspinigius. Taigi, darytina išvada, kad neteisėtai apskaičiuoti pareiškėjų nuostoliais laikytini delspinigiai nebuvo įtraukti į Papildomo kredito sumą.

Lietuvos banko vertinimu, pareiškėjai neįrodė jų nurodomo nuostolio fakto, taip pat nepaneigė fakto, kad naudojami Papildomu kreditu suteiktais pinigais ir dėl to turi prievolę mokėti palūkanas. Pareiškėjai taip pat neįrodė, kokia konkrečiai Papildomo kredito suma buvo suteikta neteisėtai apskaičiuotoms sumoms finansuoti, kaip pagal Kredito kortelės sutartį panaudoto kredito dalies finansavimas Papildomu kreditu yra susijęs su banko neteisėtais veiksmais. Pareiškėjai nepateikė duomenų, kurie leistų spręsti, kad Papildomo kredito suteikimo poreikį lėmė išimtinai banko neteisėti veiksmai ir kad jeigu bankas ginčo laikotarpiu būtų taikęs anuitetų kredito gražinimo metodą, pareiškėjams nebūtų kilęs Papildomo kredito poreikis.

Dėl pareiškėjams taikomo palūkanų dydžio ir nustatytos kredito rizikos kategorijos

Pareiškėjai teigia, kad patyrė 24 000,00 Eur nuostolius dėl to, kad, bankui ginčo laikotarpiu taikant kitoki, nei Sutartyje numatytas kredito gražinimo metodas, pareiškėjai prarado finansinį stabilumą, bankas pakeitė jų rizikos kategoriją iš A(82) į E, dėl to pareiškėjai bankui moka vidutiniškai 3,5 proc. didesnes metines palūkanas, nei turėtų mokėti.

Bankas nurodo, kad pareiškėjams taikomą palūkanų normos dydį pagrindė tarp šalių kilusi ginčą nagrinėjant civilinėje byloje Nr. 2-1308-991/2015. Be to, bankui nėra aišku, kuo vadovaudamiesi pareiškėjai sprendžia, kad jiems taikomas palūkanų dydis turėtų būti mažesnis būtent 3,5 proc.

Kaip jau minėta, iš Lietuvos bankui ginčo šalių pateiktų dokumentų ir duomenų, vadovaujantis rungimosi principu, įpareigojančiu šalis įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų ar atsikirtimų pagrindu, nėra pagrindo spręsti, kad pareiškėjų finansinės būklės pablogėjimą sąlygojo išimtinai tik ta aplinkybė, kad ginčo laikotarpiu bankas taikė linijinį, o ne anuitetų kredito gražinimo metodą, kaip buvo nustatyta Sutartyje. Taip pat minėta, kad iš banko pateiktų pareiškėjų prašymų matyti, jog patys pareiškėjai savo finansinės padėties blogėjimą siejo su asmeninėmis priežastimis: darbo užmokesčio sumažėjimu ir asmeninių išlaidų padidėjimu.

Pažymėtina, kad pareiškėjų ginčijamos palūkanos yra nustatytos 2012 m. lapkričio 30 d. susitarime dėl Sutarties sąlygų pakeitimo Nr. 4 (toliau – Susitarimas Nr. 4). Šių palūkanų dydžio pagrindimas yra įvertintas teismo (2015 m. balandžio 16 d. Klaipėdos miesto apylinkės teismo sprendimas civilinėje byloje Nr. 2-1308-991/2015) pažymint, kad nėra pagrindo pripažinti, kad Susitarime Nr. 4 nustatytos palūkanų normos yra nesąžiningos pareiškėjų atžvilgiu ar nepagrįstos.

Nesant duomenų, patvirtinančių, kad vien linijinio kredito gražinimo metodo taikymas ginčo laikotarpiu sąlygojo pareiškėjų delsimą mokėti įmokas ir lėmė pareiškėjų rizikos kategorijos pakeitimą, nėra pagrindo ir išvadai, kad pareiškėjų pagal Susitarimą Nr. 4 sumokėtos palūkanos yra jų patirti nuostoliai, kuriuos turi atlyginti bankas.

Vadovaujantis CK 189 straipsnio 1 dalimi, Susitarimas Nr. 4 šalims turi įstatymo galią. Pagal CK 6.223 straipsnio 1 dalį, sutartis gali būti pakeista šalių susitarimu arba vienos iš šalių reikalavimu – teismo sprendimu. Kadangi palūkanų dydis yra nustatytas Susitarimu Nr. 4, tai reiškia, kad sudarydami šį susitarimą pareiškėjai sutiko su palūkanų dydžiu ir jokių pretenzijų dėl

to nereiškė. Taigi šalių valia dėl palūkanų dydžio gali būti keičiama tik šalių susitarimu arba CK nustatyta tvarka – teismo sprendimu.

Dėl neturtinės žalos

Pareiškėjai prašo rekomenduoti bankui atlyginti jų patirtą 10 000,00 Eur neturtinę žalą. Pareiškėjai nurodo, kad dėl banko neteisėtų veiksmų patyrė dvasinių išgyvenimų ir sukrėtimų, nepatogumų, pažeminimą bei reputacijos pablogėjimą, nes ne dėl savo kaltės tapo prisiimtų įsipareigojimų nevykdančiais asmenimis. Bankas mano, kad tokie reikalavimai yra nepagrįsti.

Atkreiptinas dėmesys, kad neturtinė žala yra atlyginama tik įstatymų nustatytais atvejais, o neturtinę žalą, kuri yra asmens fizinis skausmas, dvasiniai išgyvenimai, nepatogumai, dvasinis sukrėtimas, emocinė depresija, pažeminimas, reputacijos pablogėjimas, bendravimo galimybių sumažėjimas ir kita, pinigais įvertina teismas (CK 6.250 straipsnio 1 ir 2 dalys). Kadangi teisės aktai ginčo atveju neįgalioja Lietuvos banko pareiškėjų galimai patirtos neturtinės žalos įvertinti pinigais, Lietuvos bankas nevertina šio pareiškėjų reikalavimo pagrįstumo.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu bei šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.2 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

1. Iš dalies patenkinti pareiškėjų L. B. ir G. B. reikalavimus rekomenduojant AB SEB bankui perskaičiuoti delspinigius, priskaičiuotus nuo 2008 m. gruodžio 28 d. iki 2011 m. spalio 7 d., uždelstų mokėti įmokų dydį vertinant pagal nurodytu laikotarpiu pareiškėjų sumokėtas faktines įmokas ir įmokas, kurios turėjo būti mokamos taikant anuitetų kredito grąžinimo metodą, ir atlyginti pareiškėjams jų sumokėtų ir vykdant šią rekomendaciją apskaičiuotų delspinigių skirtumą.

2. Įpareigoti AB SEB banką iki 2016 m. balandžio 30 d. raštu informuoti Lietuvos banką apie šio sprendimo rezoliucinės dalies 1-ame punkte nurodytos rekomendacijos įgyvendinimą (neįgyvendinimą). AB SEB bankui neįvykdžius minėtos rekomendacijos, apie tai bus paskelbta Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Vilius Šapoka